

Historie busty T. G. Masaryka na návsi v Bratkovicích

Ze zápisů z místních kronik:

V roce 1936 v měsíci červnu při přátelské schůzce předsevzali si starosta obce Josef Petřík a přednosta stanice Josef Tesař, že zbudují v Bratkovicích na věčnou paměť nám i budoucím pomníček dosud žijícímu prvnímu presidentu Osvoboditeli T. G. Masarykovi. Na popud jejich ustaveno bylo komitě pro postavení pomníku. Členové jeho byli: Josef Petřík, předseda, Josef Tesař, jednatel, Frant. Junger st., pokladník, Krist. Mareš, revis. účtů, Josef Švehla, propagátor, Josef Schneider, Alois Křivohlavý, Jos. Třesohlavý, Vojt. Kuzbach, Frant. Příbyl, Jos. Fišer, Jos. Palivec, Jaroslav Slavík a Frant. Hemr. Komitě dalo se ihned do práce, shánělo potřebné peníze, vykonalo všechny přípravné práce a zadalo provedení pomníku.

Tvůrcem pomníku byl sochař, absolvent školy sochařské František Škvára z Hostomic p/Brdy. Socha p. presidenta zhotovena byla z hořovického pískovce, podstavec vypracován byl z žuly a dovezen ze stanice Kádov u Blatné.

Slavnostní odhalení pomníku provedeno bylo v neděli 4. října 1936 za účasti jedné čtyř dělostř. pl. č. 331 z Jinec za vedení štáb. kapitána a jedné čtyř téhož pluku z Příbramě. Dále zúčastnili se legionáři z Příbramě a okolí, spolek Baráčníků z Berouna, spolek Národní Gardy z Příbramě, Baráčníků z Příbramě, Selská jízda Banderisti za vedení náčelníka J. Bareše z Trh. Dušník, Sokol z Hluboše a hasičský sbor z Bratkovic. Mimo to školní děti za vedení učitele Jos. Bydžovského a nepřehledné řady občanstva z místa i okolí.

Slavnost zahájena proslovem obec. starosty Jos. Petříka, který srdečnými slovy přivítal všechny přítomné. Slavnostní řeč přednesl odb. učit. měšťan. šk. chlapec. v Příbrami Josef Procházka, který objasnil význam postavení pomníku v obci a zároveň předal pomník obci k dalšímu ošetřování. Školní děti přednesly vhodné básně, v nichž slibovaly p. presidentovi věrnost a poslušnost; krásným přednesem a tklivými slovy mnoho posluchačů rozplakaly. Slavnost u pomníku zakončena zahráním státní hymny.

K postavení pomníku dáno bylo osobní svolení panem presidentem T. G. Masarykem z Lán a zároveň povoleno, aby náměstí, kde pomník stojí, nazváno bylo: „Náměstí prvního presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka.“

Náklad a veškeré výdaje na pomníku byly uhrazeny z příspěvků, darovaných zdejšími občany, takže můžeme tvrdit, že pomník vytryskl z duše našeho lidu. Hlavním a velice obětavým podporovatelem celé této akce byl mlynář Frant. Junger st., který jako pokladník předem vše financoval a proto má na finančním úspěchu největší podíl. Do podstavce pomníku vloženy byly v olovené, zaletované rouře: podrobně vyúčtované položky příjmu a vydání, doložené veškerými účty, fotografie příslušné a více mincí z roku 1936. Podařilo se dobré dílo, které vždy zůstane ozdobou obce naší, důkazem hluboké úcty, lásky a vděčnosti občanstva bratkovického k tatíčkovi Masarykovi.

V roce 1940 jednoho letního dne v časných ranních hodinách rozlétla se po dědině zpráva, že pomník presidenta T. G. Masaryka postavený z dobrovolných sbírek jako projev úcty a vděčnosti k jeho velikému osvobozeneckému dílu byl surovou rukou pomalován a rozbit. Barbarský tento čin byl po zásluze všemi poctivými lidmi odsouzen.

V červenci 1946 byl znovu postaven pomník prvního našeho presidenta T. G. Masaryka, který byl za okupace zničen. Slavnostního odhalení bylo přítomno velké množství lidu i z vůleobních obcí spolků a organizací. Pomník postaven byl za spoluúčasti všech složek organizací a spolků. Po zdařilé slavnosti

byla uspořádaná taneční zábava v obou hostincích a výtěžek přispěl také k úhradě výloh s postavením pomníku.

Zemědělské noviny z 2. ledna 1990 píší v souvislosti s upomínkovým shromážděním u příležitosti 140. výročí narození našeho prvního prezidenta o pomníčku T. G. Masaryka v Bratkovicích toto:

Za okupace, i o něco později, si na něm pár vandalů vybilo vztek, ale místní občané jej nedali. Chránili jej i o pár desítek let později, když TGM byl tabu a nedoporučovalo se, ba zakazovalo věnovat pomníkům takovou či snad vůbec nějakou péči. Nedali ho ani tehdy, když členové komunistické strany v obci dostávali za stranický úkol odstranění. „Lidi si ho vždycky uchránili i vykřičeli, v tomhle jsme byli vždycky při sobě. Ostatně pokyn na jeho odstranění jsme nikdy nedostali,“ vzpomíná pan Ladislav Kryštof, tehdejší kronikář obce. „S místním národním výborem jsme vycházeli, nelíbil se funkcionářům a straníkům v okrese.“ Pomníček v Bratkovicích tak jako jeden z mála v našich městech a obcích přežil kulturněpolitickou cenzuru.

Pomník vydržel na svém místě po celou druhou polovinu 20. století. Odstraněn byl na rok až v roce 2016, jednak proto, aby mohla být busta odborně opravena, a jednak proto, aby ustoupil modernizaci a dostavbě místní hasičské zbrojnice. V plné slávě tak mohl být znovu odhalen dne 23. září 2017 na „Návsi Prezidenta Osvoboditele T. G. Masaryka“ jen o pár metrů vedle místa, kde – jen s malými přestávkami – stál celých 80 let.

Sestavila Běla Komancová, kronikářka obce Bratkovice